

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Шила Олексія Миколайовича на тему: «Удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків 12–17 років засобами стрілецького хортингу» що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань А Освіта, за спеціальністю А7 Фізична культура і спорт

Дисертація Шила Олексія Миколайовича на тему «Удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків 12–17 років засобами стрілецького хортингу», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань А Освіта за спеціальністю А7 «Фізична культура і спорт», виконана на кафедрі теорії та методики фізичної культури і спорту факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму Запорізького національного університету. Тема дисертації затверджена (протокол № 6 від 22.02.2022 р.) Вченою радою ЛДУФК ім. Івана Боберського та уточнена (протокол № 9 від 23.04.2026 р.) Вченою радою Запорізького національного університету.

За результатами публічної презентації результатів дисертації Шило О.М., яка відбулася на розширеному засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Запорізького національного університету (протокол № 13 від «25» травня 2026 року), наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та звіту електронної перевірки, визначено наступне.

Актуальність дослідження. Дисертаційна робота присвячена актуальній проблемі удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків 12–17 років засобами стрілецького хортингу в умовах позашкільної фізкультурно-спортивної роботи. Актуальність теми зумовлена потребою у пошуку таких форм занять, які поєднують оздоровчий, розвивальний, виховний і спортивно-мотиваційний потенціал, сприяють формуванню самоконтролю, дисциплінованості, відповідальної поведінки, стійкості до психоемоційних впливів і культури безпеки.

Стрілецький хортинг у дисертації розглянуто як новий спортивно-прикладний напрям позашкільної фізкультурно-спортивної роботи, у межах якого поєднуються фізичне навантаження, координаційно складні дії, вимоги до концентрації уваги, емоційної врівноваженості, саморегуляції та регламентованої діяльності. Наукова значущість роботи полягає у тому, що проблема комплексного використання засобів стрілецького хортингу для удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків у позашкільному середовищі раніше не була достатньо розроблена.

Зв'язок з науковими темами і планами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Запорізького національного університету за темою «Теоретико-методичні

засади вдосконалення тренувального процесу в різних видах спорту» на 2022-2026 роки, № державної реєстрації 0122U001108.

Зміст дисертації повністю відповідає спеціальності А7 «Фізична культура і спорт», оскільки робота спрямована на теоретичне обґрунтування, розроблення та експериментальну перевірку програми занять спортивно-прикладного спрямування, оцінювання фізичної підготовленості, показників психофізіологічного стану та діяльнісних проявів підготовленості підлітків у системі позашкільної фізкультурно-спортивної роботи.

Наукова новизна.

Уперше:

– теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено інноваційну програму занять стрілецьким хортингом, орієнтовану на удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків 12–17 років у позашкільній фізкультурно-спортивній роботі;

– одержано емпіричні дані щодо результативності інноваційної програми занять стрілецьким хортингом в умовах контрольованого педагогічного експерименту з експериментальною і контрольною групами, попереднім і підсумковим тестуванням;

– обґрунтовано доцільність оцінювання результативності інноваційної програми за поєднанням показників фізичної підготовленості, психофізіологічного стану, результативності контрольних стрілецьких вправ, вправності поводження зі зброєю та мотиваційно-емоційної готовності до занять;

– застосовано підхід до оцінювання підсумкових результатів експериментальної і контрольної груп з урахуванням вихідного рівня досліджуваних показників.

Удосконалено:

– підходи до добору засобів, змісту та структури занять стрілецьким хортингом з урахуванням вікових особливостей підлітків 12–17 років, вимог безпеки, спортивно-прикладної спрямованості та умов позашкільної фізкультурно-спортивної роботи;

– підходи до оцінювання результативності занять стрілецьким хортингом на основі поєднання показників фізичної підготовленості, психофізіологічного стану, результативності контрольних стрілецьких вправ, вправності поводження зі зброєю та мотиваційно-емоційної готовності;

– науково-методичні підходи до організації контрольованого педагогічного експерименту з експериментальною і контрольною групами в умовах позашкільної фізкультурно-спортивної роботи із застосуванням попереднього й підсумкового тестування.

Набули подальшого розвитку:

– наукові уявлення про стрілецький хортинг як засіб комплексного впливу на фізичну підготовленість, психофізіологічний стан, мотиваційно-емоційну

готовність і діяльнісні прояви підготовленості підлітків у позашкільній фізкультурно-спортивній роботі;

– положення про поєднаний вплив фізичної, координаційної, спеціальної стрілецької, регуляторної, мотиваційно-емоційної та безпекової складових занять на підготовленість підлітків 12–17 років;

– підходи до інтерпретації результатів педагогічного експерименту не лише за внутрішньогруповою динамікою, а й через оцінювання підсумкових відмінностей між експериментальною і контрольною групами з урахуванням вихідного рівня показників.

Теоретична значущість результатів дослідження полягає в уточненні наукових уявлень про зміст, структуру, умови реалізації та результативність інноваційної програми занять стрілецьким хортингом як засобу удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків 12–17 років у позашкільній фізкультурно-спортивній роботі. Одержані результати розширюють наукові уявлення про можливості поєднання фізичної, координаційної, спеціальної стрілецької, психофізіологічної, мотиваційно-емоційної та безпекової складових у межах спортивно-прикладного напрямку діяльності, а також про систему показників, за якими може оцінюватися результативність такого педагогічного впливу.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні, апробації та впровадженні програмно-методичного забезпечення занять зі стрілецького хортингу, спрямованого на удосконалення фізичної підготовленості, показників психофізіологічного стану, результативності контрольних стрілецьких вправ, вправності поведінки зі зброєю та мотиваційно-емоційної готовності підлітків 12–17 років.

У результаті дослідження розроблено й апробовано інноваційну програму занять стрілецьким хортингом; визначено її зміст, структуру, організаційно-педагогічні умови реалізації та особливості впровадження в системі позашкільної фізкультурно-спортивної роботи; запропоновано систему вправ, методів навчання, засобів контролю та безпекового супроводу, адаптовану до вікових і психофізіологічних особливостей підлітків; обґрунтовано комплекс показників для оцінювання результативності занять; запропоновано підхід до статистичного оцінювання результатів педагогічного експерименту з використанням ANCOVA.

Результати дослідження впроваджено у діяльність: Комунального району центру молоді та школярів Запорізької міської ради; ГО «Національна федерація стрілецького хортингу України»; Комунального закладу «Запорізький обласний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Захисник» Запорізької обласної ради; Національного університету «Запорізька політехніка»; Запорізького національного університету; ГО «Національна федерація практичної стрільби України»; Львівського державного університету фізичної культури і спорту імені Івана Боберського.

Ступінь обґрунтованості і достовірності положень та висновків, сформульованих у дисертації. Дисертація викладена українською мовою, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації – 246 сторінок, список використаних джерел містить 170 найменувань. Структура роботи є логічною, послідовною та відповідає меті й завданням дослідження.

Наукові положення та висновки дисертації достатньою мірою обґрунтовані сукупністю теоретичного та методологічного апарату, коректним застосуванням сучасних методів дослідження, організацією контрольованого педагогічного експерименту з паралельними групами, попереднім і підсумковим тестуванням, використанням інформативного діагностичного інструментарію та коваріаційного аналізу ANCOVA для оцінювання підсумкових відмінностей між групами з урахуванням вихідного рівня.

Коротка характеристика змісту дисертації. У першому розділі дисертації схарактеризовано сучасний стан проблеми удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків у позашкільній фізкультурно-спортивній роботі; проаналізовано наукові підходи до трактування фізичної підготовленості та психофізіологічного стану; визначено місце позашкільної роботи як середовища комплексного впливу на розвиток підлітків; теоретично обґрунтовано доцільність використання стрілецького хортингу.

У другому розділі обґрунтовано вибір комплексу теоретичних, емпіричних і статистичних методів, визначено логіку педагогічного експерименту, базу дослідження, склад вибірки та етапи наукового пошуку. Окремо описано організацію контрольованого педагогічного експерименту з паралельними групами, попереднім і підсумковим тестуванням та застосуванням ANCOVA.

У третьому розділі подано результати констатувального етапу дослідження. Проаналізовано вихідний стан фізичної підготовленості, психофізіологічного стану, результативності контрольних стрілецьких вправ, вправності поведінки зі зброєю та мотиваційно-емоційної готовності до занять у підлітків експериментальної і контрольної груп.

У четвертому розділі представлено теоретико-методичні засади, структуру та зміст інноваційної програми занять стрілецьким хортингом, а також результати її експериментальної перевірки. Показано, що програма забезпечила більш виражені позитивні зміни у більшості досліджуваних показників порівняно з програмою контрольної групи.

У п'ятому розділі здійснено аналіз і узагальнення результатів дослідження, визначено їх теоретичне і практичне значення, окреслено можливості впровадження інноваційної програми та перспективи подальших досліджень. Підкреслено, що результати слід інтерпретувати з урахуванням локального характеру вибірки, природних умов педагогічного експерименту та відсутності рандомізованого розподілу учасників.

Особистий внесок здобувача полягає у визначенні концептуальних засад дослідження, формулюванні його мети, завдань, об'єкта і предмета; аналізі наукової літератури та нормативно-правових джерел; теоретичному обґрунтуванні та розробленні програми занять стрілецьким хортингом у позашкільній фізкультурно-спортивній роботі; організації та проведенні педагогічного експерименту; доборі діагностичного інструментарію; проведенні тестування; узагальненні й статистичному опрацюванні одержаних даних; інтерпретації результатів дослідження; підготовці основних положень дисертації до впровадження у практику.

Планування та організація дослідження здійснювалися спільно з науковими керівниками.

Кількість наукових публікацій, повнота висвітлення результатів дисертації

Основні наукові положення й результати дослідження відображено в 30 працях, з них: 11 – статті в наукових фахових виданнях України, 3 – методичні видання, 9 – матеріали конференцій, 7 – інші публікації. Публікації повністю охоплюють основні результати дисертації. Аналіз цих матеріалів свідчить про повноту висвітлення результатів дисертації в опублікованих наукових працях.

1. Шило О. Стрілецький хортинг як сучасний вид бойового мистецтва: проблема класифікації та перспективи розвитку. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2024. № 2. Р. 80–89. <http://doi.org/10.31891/pcs.2024.2.12>. Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні проблеми класифікації стрілецького хортингу та визначенні перспектив його розвитку.

2. Шило О. М., Тищенко В. О. Комплексний вплив засобів стрілецького хортингу на юнаків і дівчат різних вікових груп у позашкільній фізкультурно-спортивній роботі. *Академічні візії*. 2026. Вип. 51. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19581465>. Особистий внесок здобувача полягає в організації педагогічного експерименту, узагальненні результатів та підготовці основного тексту статті.

3. Тищенко В. О., Шило О. М., Єлін С. М. Статистичне обґрунтування нормативів з виконання контрольних стрілецьких вправ. *Фізичне виховання та спорт*. 2026. № 1. С. 282–288. DOI: <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2026-1-34>. Особистий внесок здобувача полягає у формуванні масиву даних, участі в статистичному аналізі та інтерпретації нормативів виконання контрольних стрілецьких вправ.

Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, критеріїв і стандартів, які застосовуються до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії, із дотриманням правил оформлення структурних елементів, таблиць, рисунків, посилань на інформаційні та літературні джерела. Мова дисертації – наукова, точна, логічна і послідовна.

Відповідність дисертації вимогам, передбаченим п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії. На підставі аналізу наукових матеріалів дисертації констатуємо, що дисертаційна робота Шила Олексія Миколайовича за темою «Удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків 12–17 років засобами стрілецького хортингу» є завершеною науковою працею, яка містить наукову новизну, теоретичну та практичну значущість. Структура та зміст дисертаційної роботи повною мірою розкривають тему наукового дослідження та відповідають спеціальності А7 «Фізична культура і спорт».

У дисертації відсутні порушення академічної доброчесності та плагіат згідно з результатами електронної перевірки. Коефіцієнт подібності за результатами перевірки становить 1,41%.

Таким чином, дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до проходження процедури публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді Запорізького національного університету.

Рішення щодо рекомендації дисертації до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді. На підставі вищенаведеного констатуємо, що дисертаційна робота Шила Олексія Миколайовича за темою «Удосконалення фізичної підготовленості та показників психофізіологічного стану підлітків 12–17 років засобами стрілецького хортингу» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю А7 Фізична культура і спорт, галузі знань А Освіта, відповідає необхідним вимогам до наукових кваліфікаційних робіт і рекомендується до проходження процедури публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді Запорізького національного університету.

Головуючий на засіданні кафедри:
в.о. завідувача кафедри теорії та методики
фізичної культури і спорту, к.фіз.вих., доцент

А.А. Орлов

Члени експертної групи:
доцент, к.фіз.вих., доцент

О.В. Соколова

доцент, к.п.н., доцент

Ю.О. Коваленко

«25» травня 2026 р.

Підпис
засвідчую

А.А. Орлов

О.В. Соколова

Ю.О. Коваленко

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

А.В. Сиваленко